

Informatie voor de raad

Onderwerp	-	Ontwikkelingen landelijk gebied
Portefeuillehouder	-	B. Ramerman (wethouder)
Eenheid	-	Ruimtelijke Ontwikkeling
Contactpersoon	-	Simone Kiewiet en Marit Gorter
Contactgegevens	-	s.kiewiet@dalfsen.nl en m.gorter@dalfsen.nl
Openbaarheid	-	(0529) 48 82 27 en 48 82 86

Behandeld in collegevergadering van	15 november 2022
Behandeling in raadsvergadering van	19 december 2022

Kernboodschap:

Het college van B&W stelt u voor kennis te nemen van de (beleids-)ontwikkelingen die plaatsvinden in het landelijk gebied en de manier waarop nu wordt omgegaan met initiatieven in het landelijk gebied.

(Beleids-)ontwikkelingen landelijk gebied

Er speelt veel in het landelijk gebied. Er zijn veel opgaven, die in verschillende beleidstrajecten en programma's integraal benaderd moeten worden. Deze processen spelen op landelijk, provinciaal en regionaal niveau. Lopende trajecten zijn bijvoorbeeld het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG), het Provinciaal Programma Landelijk Gebied (PPLG), de verstedelijkingsstrategie regio Zwolle en de nieuwe provinciale Omgevingsvisie. **Bijlage 2** geeft inzicht in de plannings van deze verschillende trajecten, waarbij aangegeven moet worden dat de planning voor de nulmeting van de plattelandsvisie afhankelijk is van wat een te betrekken adviesbureau op korte termijn kan leveren.

Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG)

De overheid wil vóór 2030 de natuur versterken, de waterkwaliteit verbeteren en meer doen tegen klimaatverandering. Een van de maatregelen is het verlagen van de stikstofuitstoot in de buurt van natuurgebieden. Het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG) gaat samen met provincies, waterschappen, gemeenten en maatschappelijke partners, grondeigenaren en grondgebruikers op zoek naar oplossingen per gebied. Er zit hierbij een duidelijke koppeling met het Provinciaal Programma Landelijk Gebied, waarin de richtlijnen uit het NPLG gebiedsgericht uitwerkt en uitgevoerd moeten worden.

In de [startnotitie](#) (10 juni 2022) voor het NPLG wordt de inhoud en het proces verder toegelicht. Het is de bedoeling dat de NPLG in hoofdlijnen in Q4 naar de Tweede Kamer gaat en dat het programma NPLG medio 2023 vastgesteld wordt.

Provinciaal Programma Landelijke Gebied (PPLG)

In 2019 is besloten dat de stikstofproblematiek gebiedsgericht opgepakt moest worden. Daaruit is de Gebiedsgerichte Aanpak (GGA) Stikstof ontstaan, waarin Overijssel is ingedeeld in zes gebieden. Voor elk gebied is een gebiedsteam actief. Dit gebiedsteam bestaat uit mensen met verschillende expertises, zoals natuur, water, landbouw, landgoederen, gemeente en provincie. De gemeente Dalfsen maakt met de gemeenten Ommen en Hardenberg onderdeel uit van het gebied Vechtdal. Alle gebiedsteams hebben op 1 juli 2022 een gebiedsagenda opgeleverd, waarin staat welke maatregelen in het betreffende gebied genomen kunnen worden om bij te dragen aan het halen van de stikstofdoelen.

Ondertussen is ook duidelijk geworden dat er meer opgaven in het landelijk gebied (gaan) spelen en dat deze niet los van de stikstofopgave gezien kunnen worden. Parallel aan het Nationaal Programma Landelijk Gebied moeten de alle provincies, dus ook de provincie Overijssel een Provinciaal Programma Landelijk Gebied (PPLG) maken. Dit plan moet voor 1 juli 2023 aan het Rijk worden aangeboden. In het PPLG werkt de provincie aan de volgende natuur- en klimaatdoelen: het verminderen van stikstof en broeikasgassen en het verbeteren van biodiversiteit, water- en bodemkwaliteit. In het PPLG wordt niet naar de afzonderlijke opgaven gekeken, maar wordt juist per (deel-)gebied met de gebiedspartners gekeken naar de samenhang van de opgaven. Daardoor ontstaan kansen en mogelijkheden om opgaven te combineren en elkaars effect versterken. Onlangs is besloten dat de gebiedsagenda's voor de stikstofopgave, samen met de andere te halen doelen, zoals klimaat en water, de inhoud vormt van het Provinciale Programma Landelijk Gebied.

In **bijlage 1** is inhoudelijke informatie over de huidige stand van zaken van het PPLG te vinden.

Verstedelijkingsstrategie Regio Zwolle (NOVEX-gebied)

Regio Zwolle staat voor een forse groeiopgave om wonen en werken in de toekomst te kunnen accommoderen. Het klimaat adaptief accommoderen van deze groei van de regio, met behoud en ontwikkeling van de kwaliteit van de leefomgeving en bereikbaarheid, is een belangrijke integrale opgave voor de regio en vraagt om keuzes in een gedeelde lange termijnstrategie. Regio Zwolle is daarom ook in het kader van de Nationale Omgevingsvisie (NOVI) aangewezen als NOVEX-gebied, omdat het Rijk vindt dat hier veel nationale opgaven in het fysiek domein samen komen.

Sinds het voorjaar van 2020 wordt gewerkt in samenwerking tussen Rijk en regio aan de Verstedelijkingsstrategie Regio Zwolle in combinatie met een gebiedsgericht MIRT-Onderzoek Zwolle e.o. De verstedelijkingsstrategie en het MIRT-Onderzoek Zwolle worden opgesteld in samenwerking tussen de regiogemeenten en provincies, waterschappen en maatschappelijke organisaties binnen Regio Zwolle en de ministeries Binnenlandse Zaken, Infrastructuur en Waterstaat en Economische Zaken en Klimaat.

De verstedelijkingsstrategie 'Warme Harten in een Klimaat adaptieve Delta' is na verschillende stappen opgesteld. Voor de uitvoering zijn een vijftal ontwikkelprogramma's en twee regionale strategieën geformuleerd. Medio 2022 is de verstedelijkingsstrategie in concept gereed. Deze ligt nu voor bij de colleges en DB-en. De tweede helft van het jaar staat in het teken van besluitvorming in de regio en het maken van vervolgafspraken tussen Rijk en regio. In fase 4 worden de verstedelijkingsstrategie en afspraken vastgesteld in het bestuurlijk overleg van november 2022.

Nieuwe provinciale Omgevingsvisie

De provincie Overijssel werkt ondertussen ook aan een nieuwe Omgevingsvisie. Daarin komen thema's als klimaatbestendigheid, energie, wonen, economie, duurzaamheid, mobiliteit en gezondheid aan de orde. Afgelopen maanden is een perspectief gekozen en is een Fundament van de Nieuwe Omgevingsvisie vastgesteld. Dit Fundament heeft de status 'voorgenomen beleid' en is zelfbindend voor de provincie. In de praktijk betekent dat dat zowel van het huidige als het nieuwe voorgenomen beleid gebruik gemaakt kan worden, afhankelijk van waar de ontwikkeling naar vraagt.

In de afgelopen maanden is het 'perspectief Zelfbewust Overijssel' door het college van Gedeputeerde Staten als voorkeursrichting gekozen, om verder uit te werken als toekomstperspectief voor Overijssel. Op basis van dit perspectief zijn beleidsvoorstellen uitgewerkt vanuit vier leidende principes:

- Water en bodem sturend;
- Zuinig en meervoudig ruimtegebruik;
- Krachtige en complementaire DUS-regio's (dit zijn grotere en kleinere steden en dorpen waar dagelijks gewoond, gewerkt en geleefd wordt, die liggen in regio's die elkaar aanvullen en versterken);
- Voortbouwen op onze sterke netwerken.

Daarnaast zijn in deze beleidsvoorstellen vier belangrijke waarden voor het provinciale Omgevingsbeleid meegenomen, ofwel Rode Draden: sociale kwaliteit, gezondheid, ruimtelijke kwaliteit en duurzaamheid. Dit alles vormt het zogenaamd Fundament voor de nieuwe Omgevingsvisie.

Er zijn ook urgente opgaven die op korte termijn om een besluit vragen. Daarom werkt de provincie vier urgente opgaven uit in omgevingsbeleid en benodigde uitvoeringsinstrumenten. Urgente opgaven zijn:

- Energie, waaronder RES 1.0 (Regionale Energie Strategieën).

- Herstel van het water- en bodemsysteem (concreet vormgeven water en bodem sturend).
- De aanpak van de behoefte aan nieuwe woningen en bedrijventerreinen en Vrijkomende Agrarische Bebouwing (VAB's).
- Beleid maken voor regio's waar bedrijven gebouwd worden.

Van het najaar 2022 tot het voorjaar van 2024 neemt de provincie de tijd om het fundament verder uit te werken in de gebieden. Het is de bedoeling dat de nieuwe Omgevingsvisie en Omgevingsverordening in het voorjaar van 2024 worden vastgesteld.

Ruimte voor de Vecht: Panorama Vechtdal

Vanuit netwerkorganisatie Ruimte voor de Vecht willen gebiedspartners samen een integrale aanpak van de ruimtelijke opgaven in het landelijk gebied verkennen. De toenemende (ruimtelijke) druk op het Vechtdal brengt grote uitdagingen met zich mee en vraagt om samenwerking. Ruimte voor de Vecht weet uit ervaring dat het goed mogelijk is om (dwingende) opgaven aan elkaar te verbinden en te komen tot passende oplossingsrichtingen. Met het initiatief Panorama Vechtdal willen de gebiedspartners werken aan gemeenschappelijk toekomstperspectief voor de grote en kleinere opgaven die moeten landen in het gebied. Het doel is te komen tot perspectieven die gebruikt kunnen worden als bouwsteen bij lopende processen als de uitwerking van het NPLG en PPLG. In het Vechtdal wil Ruimte voor de Vecht aan de slag met drie proefgebieden, waarin onderzocht wordt hoe een integrale aanpak van ruimtelijke opgaven kan leiden tot aantrekkelijke perspectieven. Dit willen ze doen door op het schaalniveau van landinrichtingseenheden een verkenning uit te voeren, waarbij we gebruik maken van ontwerpend onderzoek.

Een plattelandsvisie

Uit voorgaande trajecten komt richting voor de gemeenten, waar de gemeente Dalfsen zich ook aan moet houden. Een plattelandsvisie, of een Gemeentelijk Programma Landelijk Gebied (GPLG), kan invullinggeven aan de ruimte die gemeenten hebben op het gebied van plattelandsbeleid. Het is daarom verstandig om de richting vanuit Rijk en provincie eerst af te wachten om te voorkomen dat de visie, of het programma, later bijgesteld moet worden. Vooral omdat wordt verwacht dat deze keuzes uit het Rijk en provincie vrij bepalend zullen zijn.

Op korte termijn is echter behoefte aan inzicht in hoe het platteland van Dalfsen ervoor staat. Hiermee kan de organisatie, zowel ambtelijk als bestuurlijk, de belangen van Dalfsen goed vertegenwoordigen in de lopende trajecten zoals het NPLG, het PPLG, de verstedelijkingsstrategie regio Zwolle en de nieuwe provinciale Omgevingsvisie. Er is daarom gekozen om het project plattelandsvisie op te knippen in twee deelprojecten:

1. Deelproject nulmeting platteland
2. Deelproject plattelandsvisie (of gemeentelijk programma landelijk gebied)

Met de nulmeting voor het platteland wordt zo spoedig mogelijk gestart. Deze wordt in het Q2 van 2023 opiniërend voorgelegd aan de gemeenteraad, met een voorstel over hoe te komen tot een plattelandsvisie. Er is dan namelijk ook meer duidelijk uit de andere (beleids-)trajecten als het NPLG, PPLG en de provinciale Omgevingsvisie.

Concrete initiatieven in het landelijk gebied

In de tussentijd staan de ontwikkelingen in het landelijk gebied niet stil. Er ontstaan (particuliere) initiatieven voor doorontwikkeling, herontwikkeling of compleet nieuwe initiatieven. De [Omgevingsvisie 1.0](#) geeft hier richting aan en de in de beleidsregels '[Ontwikkelen met Kwaliteit in het Buitengebied van de Gemeente Dalfsen](#)' staan de bijbehorende spelregels.

Omgevingsvisie 1.0

De Omgevingsvisie 1.0 bevat de lange termijnvisie op de fysieke leefomgeving en geeft aan waar in de gemeente gewoond, gewerkt en gerecreëerd kan of gaat worden. Ook staan er onze gemeente brede ambities in benoemd en is een aantal strategische keuzes gemaakt. Daarnaast staat in het plan een doorvertaling van de ambities in gebiedsagenda's voor de vier gebieden waarin de gemeente Dalfsen in de Omgevingsvisie is ingedeeld. Elk gebied kent zijn eigen koers en nuances als het op de ambities aankomt. Dit ligt vast in de gebied specifieke keuzes. Een voorbeeld hiervan is dat in het gebied 'Weids Platteland' (waaronder het Dalfserveld) de agrarische sector het primaat heeft en dat initiatieven geen belemmering mogen opleveren voor de agrarische sector. Wij proberen daarom in dit gebied terughoudend te zijn met het vestigen van voorzieningen voor kwetsbare groepen of functies en veel

nieuwe burgerwoningen. Bij initiatieven die binnenkomen kijken wij of deze passend zijn binnen de ambities van de Omgevingsvisie 1.0, maar ook binnen de gebiedsagenda's van het gebied waar het initiatief zich afspeelt. De Omgevingsvisie geeft aan of we medewerking kunnen verlenen aan een initiatief, het is geen verplichting om daaraan mee te werken. Elk initiatief zal vragen om maatwerk.

Beleidsregels 'Ontwikkelen met Kwaliteit in het Buitengebied van de Gemeente Dalfsen

De beleidsregels geven spelregels voor ontwikkelingen in het buitengebied. Het bevat de regels voor nieuwe functies voor vrijkomende agrarische bebouwing (VAB-beleid), regels voor Sloop voor Kansen (mogelijkheden in ruil voor sloop van landschapsontsierende bebouwing) en er staan regels in over hoe wij omgaan met de Kwaliteitsimpuls Groene Omgeving (KGO). Het geeft aan hoe wij mee kunnen werken aan initiatieven in het landelijk gebied en wat daarvoor moet gebeuren.

Het kan natuurlijk ook voorkomen dat een initiatief niet past binnen de beleidsregels, maar wel binnen de ambities van de Omgevingsvisie 1.0. In dit geval leggen wij het plan vroegtijdig voor aan het college en soms ook de gemeenteraad, aan de hand van respectievelijk een principeverzoek en een opiniërend voorstel.

Hoe om te gaan met aanvragen voor uitbreiding van agrarische bedrijven?

In het licht van de stikstofcrisis wordt soms de vraag gesteld of het wellicht niet beter is om het behandelen van dergelijke aanvragen uit te stellen of op te schorten (moratorium) tot de inhoud van het PPLG bekend is. Bijvoorbeeld omdat het beleid wellicht heel anders wordt of om de agrariërs zelf geen valse hoop te geven.

De ruimte die agrariërs nu nog hebben om het aantal dieren uit te breiden, zit in de zogenoemde latente ruimte die agrarische bedrijven hebben. Dat is de ruimte die in de vergunning zit, maar die niet wordt benut. Meestal wordt niet alle ruimte gebruikt omdat er verloop is in het aantal dieren en omdat ze met minder koeien ook al de kost kunnen verdienen. Agrariërs kunnen daar gewoon gebruik van maken en de stallen vol zetten met het aantal dieren, waarvoor zij een vergunning hebben. Als de vergunning voldoende ruimte biedt om het aantal dieren uit te breiden, dan is daar niet veel aan te doen. Wel is een logisch gevolg daarvan dat de stikstofopgave in het gebied groter wordt.

Het is op dit moment de vraag of de latente ruimte straks wordt ingenomen door het Rijk. Als dat zo is kan uitbreiding van een agrarisch bedrijf alleen nog maar plaatsvinden door het aanvragen van een vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet en met toepassing van intern of extern salderen. Het is bekend dat de vergunningverlening, waarvoor de provincie Overijssel het bevoegd gezag is, op dit moment on hold staat.

De gemeente kan uiteraard wel reageren op een verzoek waarin wordt gevraagd naar de ruimtelijke inpasbaarheid van een plan. Daarover is de gemeente bevoegd gezag en dit staat los van het traject om een vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet te krijgen.

Het gaat ver om aan de voorkant de behandeling van aanvragen om uitbreiding van agrarische bedrijven op te schorten. Dit is alleen mogelijk als dit in strijd is met wettelijke voorschriften of het bestemmingsplan. Uitgangspunt is om niet op voorhand verzoeken om uitbreiding van agrarische bedrijven in de wacht te zetten, maar met de desbetreffende ondernemers in gesprek te gaan. De redenen om met een verzoek te komen, zullen steeds verschillend zijn. Er moet dus altijd maatwerk geleverd worden. Op die manier kan per geval worden afgewogen wat de mogelijkheden zijn, maar kan ook het advies worden gegeven om geen kosten te maken, als de uitkomst te veel afhangt van onzekere factoren.

In het rapport van Remkes d.d. 5 oktober 2022 staat nog een tekst die in dit verband het vermelden waard is: *“Benut de aanwezige ruimte ook voor (nieuwe soorten van) landbouw en voor (jonge) nieuwe toetreders. Uit mijn eerste analyses volgt dat er veel grond is waar landbouw goed mogelijk is, zij het soms anders qua intensiteit. Veel bodem- en watergesteldheid zal vragen om extensivering van agrarische activiteit. Dat betekent minder productie per hectare. De verandering van soort activiteit is ook relevant vanuit het perspectief van natuurbeheer. Verder geldt dat veel gebieden zeer geschikt zijn voor nieuwe vormen van landbouw. Het is voor een gezonde sector eveneens belangrijk om ruimte te creëren voor nieuwe toetreders. Het ligt voor de hand om die mogelijkheden in de nieuwe landbouw te scheppen en ook actief ruimte te maken voor jonge toetreders. Daar moet ook in de financiële voorwaarden ruimte voor gemaakt worden”.*

Gevolgen uitspraak bouwvrijstelling voor Dalfsen

Op 2 november 2022 heeft de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State uitspraak gedaan in de zaak over het Porthos-project en de bouwvrijstelling. In een brief van 3 november 2022 heeft de minister de kamer hierover als volgt geïnformeerd: *“De Raad van State heeft geoordeeld dat de bouwvrijstelling niet gebruikt mag worden. De bouwvrijstelling houdt in dat voor de tijdelijke stikstofuitstoot die tijdens de bouw ontstaat, geen natuurvergunning nodig is. De hoogste rechter vindt dit niet juist, omdat het niet is uit te sluiten dat de natuur in Natura 2000- gebieden hierdoor schade oploopt. De Raad van State geeft aan dat uit de rechtspraak van het Europese Hof volgt dat een maatregelenpakket zoals de wetgever voorstelt alleen als onderbouwing gebruikt mag worden als die maatregelen ook echt zijn uitgevoerd en de verwachte voordelen daarvan vaststaan. Het pakket van maatregelen dat de wetgever heeft gebruikt als onderbouwing om de bouwvrijstelling in de Wet natuurbescherming op te nemen, voldoet daar niet aan. Het overgrote deel van de maatregelen is namelijk nog niet uitgevoerd. De bouwvrijstelling voldoet daarmee niet aan het Europese natuurbeschermingsrecht. Deze uitspraak heeft grote gevolgen voor bouw-, woningbouw-, infrastructuur- en verduurzamingsprojecten. In Nederland kan nog gebouwd worden, maar voortaan moet per project weer bekeken worden of er in de aanlegfase stikstofeffecten zijn en moet zo nodig een natuurvergunning worden aangevraagd. Het bevoegd gezag moet vervolgens de effecten op de beschermde natuur beoordelen. Afhankelijk van het soort project kan een vertraging ontstaan. Dit geldt ook voor urgente maatschappelijke opgaven, zoals bijvoorbeeld energietransitie en woningbouw. Met deze uitspraak is opnieuw duidelijk geworden dat we niet langer kunnen wachten met het verminderen van stikstofuitstoot en het versterken van de natuur. Dat zijn we aan de toekomstige én huidige generaties verplicht, zodat nu en in de toekomst op een prettige manier geleefd kan worden in dit land. De natuur staat onder druk. Alle sectoren moeten een bijdrage leveren aan de opgaven die er liggen voor stikstofreductie.”*

Uiteraard heeft deze uitspraak ook consequenties voor projecten in Dalfsen. Voor lopende aanvragen waarvoor al een AERIUS-berekening is ingediend, betekent dit dat er alsnog een berekening moet worden gedaan van de bouwfase.

Voor de grotere woningbouwprojecten en in het bijzonder het woningbouwproject aan de Waterinkweg in Lemelerveld (vanwege de ligging t.o.v. N-2000 gebied), betekent dit dat de AERIUS-berekening opnieuw moet worden gedaan. Er lag al een berekening voor de gebruiksfase en die zag er goed uit. Maar door deze uitspraak en door het tussentijds aanpassen van de Monitor (de berekeningssystematiek) is een nieuwe berekening sowieso aan de orde. Ook voor de andere grote woningbouwprojecten moeten nieuwe berekeningen worden gemaakt. Wat vooral duidelijk is dat de motivering ook moet worden aangepast en duidelijk wordt onderbouwd waarom door het project geen schade aan de natuur in de dichtstbijzijnde N-2000 gebieden wordt aangebracht.

De gevolgen van deze uitspraak zullen snel duidelijker worden. Indien nodig zullen wij u hierover nader informeren.

PAS melders

Er is op dit moment veel in het nieuws over PAS-melders, mede naar aanleiding van de brief die het college van Gedeputeerde Staten van Overijssel naar de Minister van Natuur en Stikstof heeft gestuurd (<https://www.overijssel.nl/actueel/nieuws/@Rnj/provincie-overijssel-stuurt-brief-pas-melders/>). De provincie heeft een overzicht van de bekende vragen met antwoorden opgesteld (<https://overijssel.nl/faqqpas>) en gedeputeerde de Bree heeft een toelichting gegeven tijdens de vergadering van Provinciale Staten op woensdag 9 november (<https://m.youtube.com/watch?v=pWh57rG1h9M>). Daarnaast heeft de provincie gereageerd op een artikel in Tubantia om onduidelijkheden hierover weg te nemen. Deze reactie is als bijlage 3 bij deze memo gevoegd.

In de gemeente Dalfsen zijn er vier PAS-melders die voor handhaving in aanmerking komen. In het kader van AVG is het niet mogelijk om de adressen hier te delen. Deze bedrijven worden bezocht door de gedeputeerde en daarover vooraf geïnformeerd. De provincie stelt ook de burgemeester van deze bezoeken op de hoogte.

Financiën

Voor de nulmeting en de plattelandsvisie zijn respectievelijk in de 2e berap en in de begroting van 2023 middelen opgenomen. Het is nu nog lastig in te schatten of dit toereikend zal zijn. Dit is deels afhankelijk van het vervolgproces wat gekozen wordt om te komen tot een plattelandsvisie. Dit wordt in Q2 van volgend jaar aan u voorgelegd, evt. met een verzoek om extra budget als het bestaande budget niet toereikend blijkt te zijn.

Bijlagen:

1. Huidige stand van zaken inhoud PPLG
2. Planningen verschillende beleidstrajecten

Burgemeester en wethouders van de gemeente Dalfsen,

de burgemeester
drs. E. van Lente

de gemeentesecretaris
H.J. van der Woude

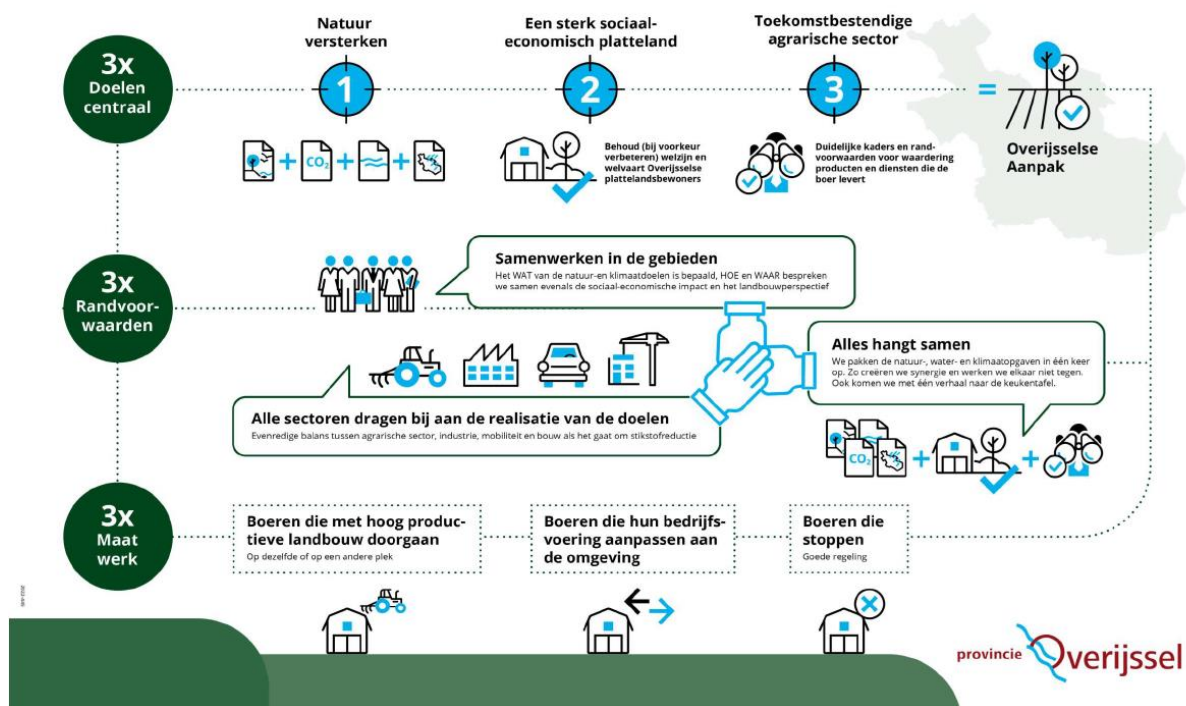
Bijlage 1

Huidige stand van zaken inhoud PPLG

Uitgangspunt voor het Provinciale Plan Landelijk Gebied (PPLG) is de Startnotitie Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG). De provincie staat aan de lat voor het opstellen van de PPLG, niet alleen voor stikstof. Daar komen opgaven bovenop. Provincies moeten bv ook rekening houden met de biodiversiteitsstrategie en dat moet nu eigenlijk al meegenomen worden in het PPLG. Maar hoe is nog niet bekend.

De redeneerlijn in het PPLG is de volgende: de eerste opgave is het realiseren van grondgebondenheid van agrarische (melkvee)bedrijven. Dat geeft een basiskwaliteit (er moeten sowieso koeien uit) en een eerste winst. Het uitkopen van stoppers levert grond op voor de blijvers.

De provincie Overijssel hanteert de 3 x 3 aanpak bij de verdere uitwerking van het PPLG. Hierbij staan 3 doelen centraal, met 3 randvoorwaarden en 3 categorieën boeren. Onderstaande afbeelding laat dit visueel zien (*bron: provincie Overijssel*).

Het Vechtdal is een goede plek voor grondgebonden productiegerichte landbouw. In het Vechtdal is mestbeleid belangrijk voor de opgaven die er zijn. Derogatie, grondgebondenheid en groenblauwe dooradering zouden voor de lange termijn al voldoende winst op kunnen leveren. Bij het opstellen van het PPLG loopt de provincie naast stikstof, ook tegen andere opgaven aan.

1. *De wateropgave:* Deze vloeit voort uit de Kader Richtlijn Water en de Nitraatrichtlijn. Verduidelijking van het Rijk is nodig om te weten welke oplossingen generiek worden opgelegd en welke moeten worden opgepakt in een Gebiedsgerichte Aanpak. Maar nu weten we al dat overal waar waterlopen liggen al rekening moet worden gehouden met stroken waar een pakket maatregelen op gelegd wordt. Dat zijn alle wateren, ook boerensloten.

Maatregelen voor het winterbed voor de Vecht liggen voor de hand. Groen/blauwe dooradering smallere stroken. Zie ook kaart bij Fundament (blauwe strepen). Er komt een Europese

biodiversiteitsstrategie. Er komt ook een Wet met verplichtingen vanaf 2025 zoals in totaal minimaal 10% groen blauwe dooradering. Boeren moeten hier al rekening mee houden. Dit kan er in de praktijk neerkomen op dat ongeveer 10% van de grond uit productie gaat (extensief gebruik). Dat betekent een inkomstenderving van 1200/1300 euro per ha. Op de een of andere manier wordt dit gecompenseerd (GLB).

2. *Grondgebondenheid van de landbouw*: De landbouw moet in 2030/2032 grondgebonden zijn. Maar wat betekent dat precies? Half november wordt een brief verwacht van de minister, die hier duidelijkheid over geeft. Dat zie je vooral terug in de hoeveelheid koeien per hectare: GVE's. Die moet omlaag (extensiveren). Verwacht wordt dat dit getal uitkomt tussen de 1,8 en 2,2 GVE per hectare (dat staat al in het NPLG als structurerend principe). 50% van de bedrijven zit boven deze norm. Door de extensivering komt de akkerbouw in de problemen, omdat het melkvee zich uitsmeert over akkerbouwgebieden. Dat levert meer klimaatwinst op en ook goed voor de wateropgave.
3. *Methaan*: Het Rijk is voorzichtig met verplaatsen van bedrijven vanwege de methaanemissie. Deze moet met 40% afnemen. Van methaan komt 3 megaton uit mest (kan met stikstofkraker opgelost worden) en 9 megaton uit de koe (daarvoor moet het aantal dieren krimpen met 20 – 30%). Om aan de stikstofopgave te voldoen kan veel door technische maatregelen worden opgelost en zouden er geen dieren uit moeten, maar methaan maakt de opgave weer lastig. De vertaling naar programma per gebied moet nog plaatsvinden.
4. *Aanvullende natuurdoelstelling*: In Overijssel moet 30.000 ha extra voor natuur worden vrijgespeeld. Voor het Vechtdal gaat het om een oppervlakte van 4000 tot 5000 ha. Dat is dus een extra opgave, die deels kan worden opgevangen door de boeren. Die kunnen gronden extensief beheren. Maar die grond kan vaak niet gebruikt worden als grasland.

In tabel volgende sheet beknopte weergave van de aan Overijssel toebedeelde NLPG opgaven;

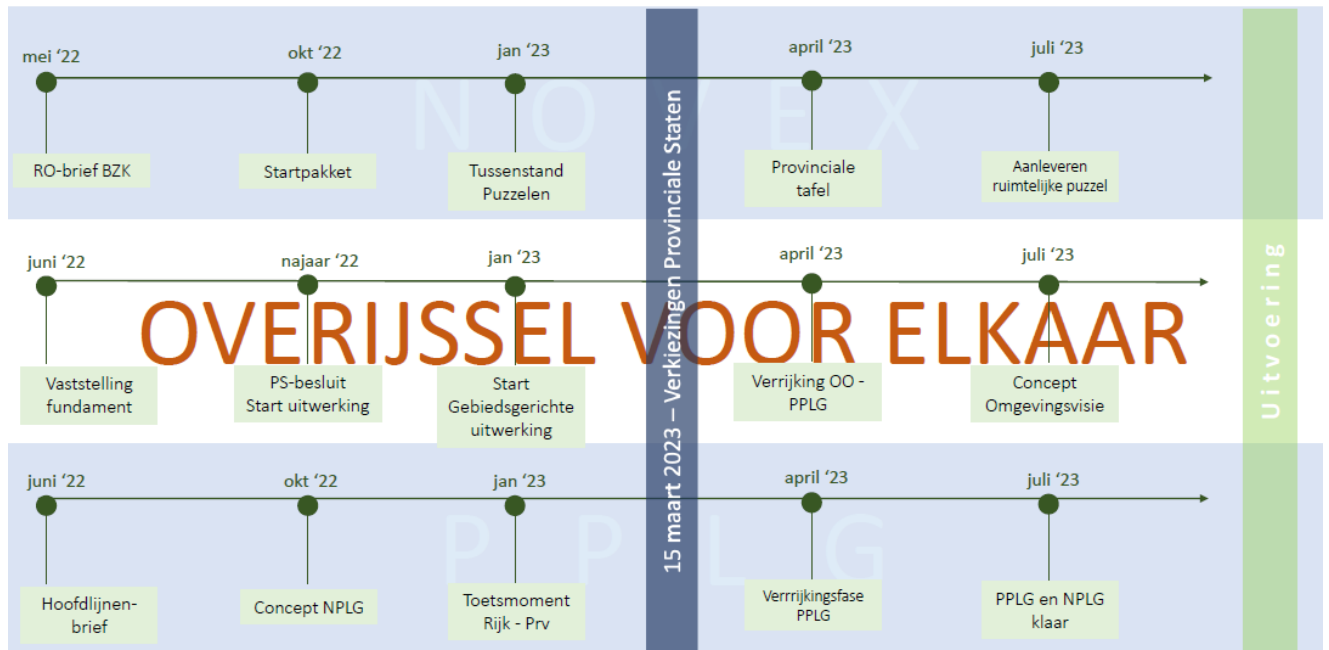
- blauw = bestaande/bekende opgaven
- oranje = opgave richtinggevend vertaald naar provincies
- geel = opgave nog niet toebedeeld aan provincies/ ook niet richtinggevend.

Bron: Rijksoverheid, Startnotitie Nationaal Programma Landelijk Gebied (10 juni 2022)

NATUUR	WATER	KLIMAAT
Uitbreiding NNN (afspraken natuurpact). Er resteert naar verwachting een opgave van ca 400 ha mogelijk te realiseren via het PPLG	In 2027 zijn de maatregelen uitgevoerd voor de KRW-doelen voor nutriënten in het oppervlakte- en grondwater. N.B.: in Overijssel zijn 6 intrekgebieden drinkwater die niet aan de vereisten voldoen. Hierin ligt ca 6000 ha landbouwareaal.	Opgave voor klimaatakkoord voor de veenweide gebieden. In dit gebied ligt ca 19.000 ha landbouwgrond
Realiseren instandhoudings-doelen Natura2000 in 24 Natura2000-gebieden (cf. aanwijzingsbesluiten).	In 2027 zijn de maatregelen uitgevoerd voor de KRW-doelen voor gewasbeschermingsmiddelen in het oppervlakte en grondwater	Opgave voor uitbreiding areaal bos. Landelijk 37.400 ha. Verwachting landelijke doorvertaling najaar 2022. Verwachte opgave Overijssel: 3500-4000 ha, waarvan 1500 ha binnen NNN
Opgave vermindering stikstofemissie met 41% (aanvullend op basispad van ca 10%)	In 2027 zijn de maatregelen uitgevoerd voor goede kwantitatieve toestand grondwaterlichamen conform KRW-vereisten	De bovenstaande opgaven worden in NPLG mogelijk anders gedefinieerd. Namelijk in streefwaarden voor restemissies voor landgebruik in 2030. Nog niet bepaald per provincie
Droge en natte verbindingen tussen natuurgebieden: 10% groenblauwe dooradering. Niet bekend wanneer dit klaar moet zijn	Daarnaast: Zoetwaterbeschikbaarheid (koppeling met hydrologie natuur, beekherstel zandgronden en vernatting veenweide). Nationaal en provinciale doelen en opgave nog in ontwikkeling	Naar verwachting komt er een aanvullende landelijke opgave van 4,2 Mton CO2-eq. reductie voor methaan. Deze wordt najaar 2020 mogelijk provinciaal toebedeeld. Dit kan een forse opgave betekenen: een emissiereductie van 30-40% voor met name de melkveehouderij
Aanvullende opgave voor leefgebieden VHR-soorten buiten de Natura2000 gebieden: nieuwe natuur en /of in boerenland. Opgave voor Overijssel nog niet bepaald. Nader te bepalen areaal nieuwe natuur (mag ook boerenlandnatuur zijn indien natuurdoel dat toelaat) en nader te bepalen areaal natuur inclusieve landbouw	Structurerende keuze voor de KRW-opgaven op de droge zandgronden: stroken van 100-250 meter langs KRW-waterlopen. In de 250-meter zones ligt in Overijssel ca 15.000 ha landbouwgrond. Het doel is extensiever landgebruik gericht op "uitmijning" van de bodems en vasthouden water. Wordt door Rijk nog nader uitgewerkt	
Aanvullende opgaven voortkomend uit nieuwe EU-biodiversiteitsstrategie	Structurende keuze: grondgebonden melkveehouderij in 2032. Wat grondgebonden is is nog niet bepaald	

Bijlage 2

Planningen verschillende beleidstrajecten provincie

Bijlage 3

REACTIE**Pleit de provincie Overijssel voor gedwongen opkoop van boeren om PAS-melders te legaliseren?**

Nee, dit wordt ten onrechte beweerd in enkele media. De conclusie over 'gedwongen uitkoop' is onjuist. De provincie Overijssel blijft inzetten op vrijwillige uitkoop, alleen daarvoor zijn meer dwingende kaders misschien onvermijdelijk.

Om een oplossing te bereiken voor PAS-melders moet ten eerste stikstofruimte beschikbaar zijn. Als een bedrijf zijn activiteiten (deels) vrijwillig staakt en stikstofruimte verkoopt, dan merkt de Europese Commissie de vergoeding voor de stikstofruimte aan als staatssteun.

Een opkoopregeling kán worden goedgekeurd, maar de voorwaarden die Brussel stelt maken de opkoopregelingen onaantrekkelijk. Als een regeling niet voldoet aan de Europese eisen is het een reëel risico dat Europa de provincie verplicht om betaalde bedragen met een opslag terug te vorderen. Dan los je het probleem voor de PAS-melder wellicht op, maar ontstaat een groot probleem voor de andere ondernemer. Dat willen we niet.

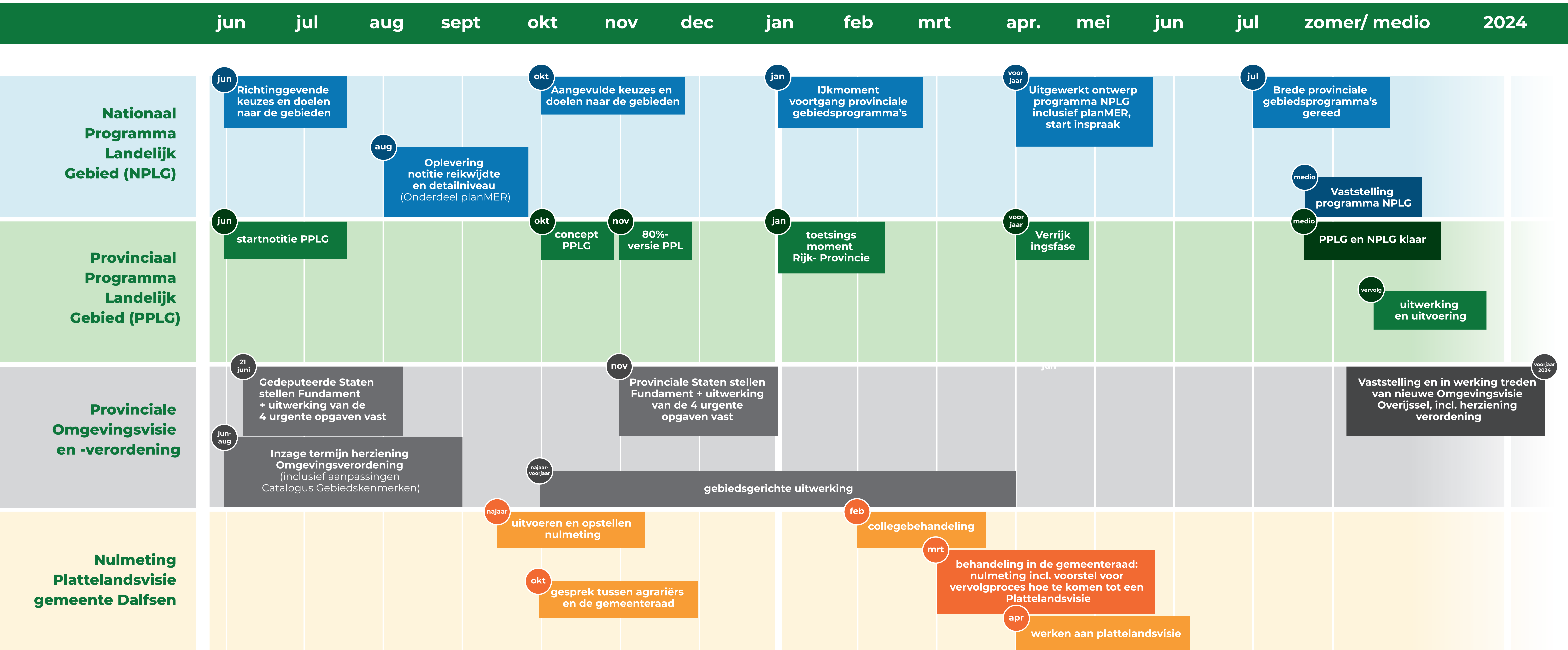
Als er een ander of verplichtend instrumentarium is, kunnen boeren volledig worden gecompenseerd en is er geen sprake van staatssteun. We zoeken naar een regeling die een vrijwillig besluit om te stoppen met een bedrijf combineert met het verplicht verkopen van stikstofruimte aan de overheid. De aangekochte stikstofruimte moet vervolgens ook gebruikt mogen worden om de PAS-melder te kunnen vergunnen. Dat heet extern salderen. Om legalisatie van PAS-melders mogelijk te maken is, zoals Remkes ook in zijn rapport concludeerde, een 'verplichtend instrumentarium' nodig. Dat wil zeggen: er dienen onontkoombare of juridisch geborgde (bron)maatregelen te worden genomen, waardoor de stikstofuitstoot daalt.

Alleen als zeker is dat de gestelde natuurdoelen ook met andere maatregelen kunnen worden behaald, kan de stikstofruimte uit een opkoopregeling worden gebruikt om PAS-melders te legaliseren. Bij maatregelen kun je denken aan het verbieden, beperken of maximeren van bepaalde handelingen. Maatregelen kunnen betrekking hebben op alle sectoren zoals industrie, transport, luchtvaart of agrarische sector.

Feit is wel dat de provincie Overijssel snelheid vraagt met het nemen van wettelijk bindende maatregelen. Want gezien de situatie waarin PAS-melders zich bevinden dringt de tijd. Om die reden schreef Gedeputeerde Staten dinsdag een brief aan minister Van der Wal waarin gevraagd werd om snel verplichtende (bron)maatregelen te nemen, zodat stikstofruimte die verworven wordt ook daadwerkelijk gebruikt kan worden om PAS-melders te helpen.

Een onontkoombare bindende aanpak helpt om de PAS-melders te legaliseren, maar helpt ook boeren die willen stoppen of verplaatsen een ander aanbod te kunnen doen. Het helpt om veel meer maatwerk te kunnen bieden maar ook ruimte te bieden om op een andere plaats een bestaand bedrijf over te nemen en te stoppen op een plek die voor boer en natuur een minder goede combinatie is.

Wij zien dat er voldoende bedrijven zijn die vrijwillig willen stoppen of verplaatsen, maar waarvoor de bestaande of de verwachte opkoopregelingen onvoldoende ruimte en mogelijkheden bieden. Een juridisch zekere en onontkoombare aanpak gaat helpen om ook deze groep te faciliteren en daarmee snel tot oplossingen te komen waar veel ondernemers op zitten te wachten.

2022

2023

